

FAUNA AMENAÇADA



GRUP D'ESTUDI I PROTECCIÓ DE LES RAPACES (GER)

Josep Bort i Juan Lluís Bort

Universitat Jaume I. 6/nov-2006-

Fauna amenaçada

- Les categories i criteris de la llista vermella de la UICN (Unió Internacional per a la Conservació de la Naturalesa) té la intenció de ser un sistema de fàcil compressió per a classificar espècies, enlaire risc d'extinció global. La fi general és la identificació de la gamma més àmplia d'espècies segons el seu risc d'extinció .
- Solament es consideren les categories “en perill crític, en perill i vulnerable” com amenaçades.



CATEGORIES I CRITERIS DE LA LLISTA VERMELLA DE LA UICN

- **Extint (EX)**: Un taxó està extint quan no queda cap dubte raonable que l'últim individu existent ha mort. Es presumeix que un taxó està extint quan prospeccions exhaustives dels seus hàbitats, coneguts i/o esperats, en els moments apropiats (diaris, estacionals, anuals), i al llarg de la seva àrea de distribució històrica, no ha pogut detectar un sol individu.
- **Extint en estat silvestre (EW)**: Un taxó està extint en estat silvestre quan només sobreviu en cultiu, en cautivitat o com població (o poblacions) naturalitzades completament fora de la seva distribució original.

- **En perill crític (CR)**: Un taxó està en perill crític quan la millor evidència disponible indica que complix qualsevol dels criteris “A” a “E” per a en perill crític, i per tant, es considera que s'està enfrontant a un risc extremadament alt d'extinció en estat salvatge.
- **En perill (EN)**: Un taxó està en perill quan la millor evidència disponible indica que complix qualsevol dels criteris “A” a “E” per a en perill i, per tant, es considera que s'està enfrontant a un risc molt alt d'extinció en estat salvatge.

- **Vulnerable (VU):** Un taxó és vulnerable quan la millor evidència disponible indica que complix qualsevol dels criteris “A” a “E” per a vulnerable (veure Secció V) i, per tant, es considera que s'està enfrontant a un risc alt d'extinció en estat salvatge.
- **Quasi amenaçat (NT):** Un taxó està quasi amenaçat quan ha estat avaluat segons els criteris i no satisfà, actualment, els criteris per a “en perill crític”, “en perill” o “vulnerable”; però està pròxim a satisfer els criteris, o possiblement els satisfaci, en el futur proper.
- **Preocupació menor (LC):** Un taxó es considera de preocupació menor quan, havent estat avaluat, no complix cap dels criteris que defineixen les categories de “en perill crític, en perill, vulnerable o quasi amenaçat”. S'inclouen en aquesta categoria taxons abundants i d'àmplia distribució.



- **Dades insuficients (DD)**: Un taxó s'inclou en la categoria de dades insuficients quan no hi ha informació adequada per a fer una avaluació, directa o indirecta, del seu risc d'extinció basant-se en la distribució i/o condició de la població.

Un taxó en aquesta categoria pot estar bé estudiat, i la seva biologia ser ben coneguda, però manca de les dades apropiades sobre la seva abundància i/o distribució. Dades Insuficients no és per tant una categoria d'amenaça. A l'incloure un *taxón en aquesta categoria s'indica que es requereix més informació, i es reconeix la possibilitat que investigacions futures demostrin que una classificació d'amenaçada pogués ser apropiada.

- **No evaluat (NE)**: Un taxó es considera no avaluat quan encara no ha estat classificat en relació a aquests criteris.

Nombre d'espècies d'amfibis i rèptils en cada categoria d'amenaça.

Categorías UICN (2001)	CR	EN	VU	NT	LC	DD	Total
Nº espècies amfibis	1	2	8	9	11	1	32
Nº espècies rèptils	5	6	12	10	38	6	77
Total d'espècies	6	8	20	19	49	7	109

CR: Ferreret , Lagarto gigante de La Gomera, Lagarto canario moteado, Lagarto gigante de El Hierro, Lagartija aranesa, Tortuga carey, Tortuga laúd

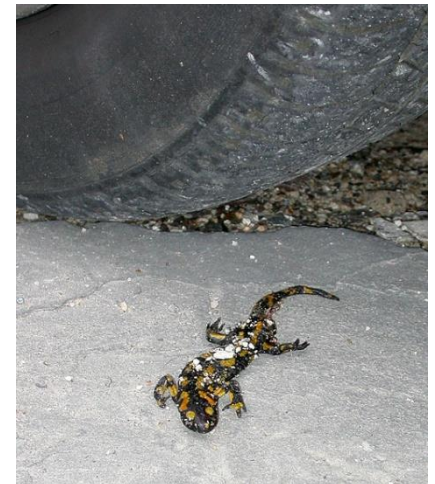
EN: Rana ágil, Tortuga mora, Tortuga mediterránea, Eslizón ibérico (en Islas Cíes y Ons) ,Lagartija pallaresa, Lagartija balear, Tortuga boba, Tortuga verde

VU: Salamandra rabilarga, Salamandra común, Tritón alpino, Tritón pígmeo, Sapo partero bético, Rana patilarga, Rana pirenaica, Galápago europeo, Galápago leproso, Eslizón ibérico (en islas Nueva Tabarca, Islas del Mar Menor), Lisneja, Geco de Alborán, Lagartija de Valverde, Lagartija pirenaica, Lagartija de Columbretes

PROBLEMÀTICA.

Causes més importants en amfibis, rèptils i tortugues marines

- Pèrdua de l'hàbitat natural, per transformació agrícola en zona muntanyenca i urbanitzacions i infraestructures en zones costaneres, eliminant o reduint les zones humides.
- Destrucció de l'hàbitat per incendis forestals o localment per crema de bogues, vegetació de ribera (afectant a les tortugues (galápagos)).
- Contaminació del sòl i l'aigua, per utilització indiscriminada de pesticides, herbicides, fungicides, fertilitzants.
- Introducció d'espècies exòtiques, provocant alteracions com predació, competència, disminució dels recursos i modificació de l'hàbitat (més sensibles en zones insulars on les espècies locals no han desenvolupat sistemes de defensa)
- Silvicultura intensiva i les repoblacions amb espècies alòctones.
- Destrucció directa, atropellaments, afectant de forma local.
- Aparició de noves malalties i agents patògens, com fongs (quitridiomicosis).
- Depredadors introduïts com estarrufos (erizos) i gats (principalment a Canàries)
- Les tortugues marines es veuen afectades per la recol·lecció d'ous en les platges, la pesca industrial i artesanal (palangre de superfície), contaminació per hidrocarburs, el consum de plàstics, la pèrdua de platges adequades, últimament pel turisme massiu i el comerç de closques (suvenirs).



PROPOSTES DE MILLORA

amfibis, rèptils i tortugues marines

- Planificació urbanística i ambiental adequada, conservant hàbitats claus i la seva interconnexió per a evitar la fragmentació i desaparició de poblacions (amfibis).
- Eliminació de les espècies exòtiques introduïdes en mitjans aquàtics (peixos, crancs americans, granota toro, tortugues exòtiques ..) sobretot en llacunes de muntanya i zones humides, encara que també en rius.
- Plans de gestió i conservació, de les espècies més amenaçades però sense oblidar a les altres, en cas contrari en breu poden acostar-se perillosament a l'extinció després de circumstàncies adverses com un període perllongat de sequera.
- Recuperació de platges de posada, control de la pesca, control del comerç dels seus productes (CITES).
- Programes d'investigació, conservació i Educació Ambiental.



- Pràcticament la mitat dels herpets espanyols (48,6%), estan amenaçats (CR, EN, VU, NT), afectant al 62,5% dels amfibis enfront del 42,85% dels rèptils.



Mamífers

Nombre d'espècies de mamífers en cada categoria d'amenaça (no es comptabilitza els mamífers voladors i els marins)

Categories UICN (2001)	CR	EN	VU	NT	LC	DD	Total
Mamífers	2	6	8	10	29	15	70

CR: Oso pardo y Lince ibérico

EN: Desmán de los pirineos,
Musaraña canaria, Chacal, Visón europeo, Gato montes africano, Puercoespín

VU: Musaraña de osorio
Armiño, Gato montes, Ciervo rojo, Rata de agua, Topillo de Cabrera
Liebre de piornal

PROBLEMÀTICA en mamífers

- Alteració i transformació de l'hàbitat en totes les seves formes (urbanització, deforestació, desecació, etc.).
Degradació i contaminació d'ambients de ribera o zones humides (desmán, musgaño patiblanco, nutria).
Urbanitzacions i infraestructures mal planificades.
- Fragmentació de la població.
- La caça furtiva, cas de l'ós, llop, linx, nutria.
- La caça abusiva (sobreexplotació cinegètica).
Atropellaments en espècies petites (*erizos), mitjanes (gardunya, gat montes), fins i tot grans (linxs)
Introducció de fauna alòctona en petits illots de Canàries.
- Col·locació de verís ("feristeles"-alimañas-), llaços, ceps, ..
- Disminució de les preses idònies (conill), cas del linx, furó
- Malalties com la "sarna" (cabra forests)



Mesures de Conservació de mamífers

- Plans de conservació i recuperació de l'hàbitat i manteniment dels usos agrícoles tradicionals.
- Planes de recuperació i alliberament (ós).
- Plans de criatura en cautivitat.
- Plans de conservació i gestió, com repoblacions de conills (linx), regulació cinegètica, evitar la introducció d'espècies exòtiques.
- Declaració d'espais naturals.
- Control eficaç de la caça furtiva.



PROBLEMÀTICA MAMÍFERS VOLADORS

- Rehabilitació inadequada d'edificis històrics o ruïnes amb colònies.
- Tractament químic per a combatre plagues (pesticides agrícoles i forestals)
- Molèsties en els refugis, principalment en època de criatura.
- Talla de boscos madurs i arbres vells
- Mortalitat per generadors eòlics i atropellaments en carreteres.



Conservació mamífers voladors

- Prohibició d'accés a les colònies, sobretot a les de criatura, mitjançant el tancament dels refugis (reixes en entrades de coves)
- Potenciació d'hàbitats favorables.
- Normatives urbanístiques locals conservacionistes, construint refugis artificials.
- Identificació i conservació d'arbres utilitzats com refugi.
- Col·locació o construcció de refugis artificials.
- Programes de sensibilització i Educació Ambiental



Nombre d'espècies d'aus en cada categoria de
amença.

Categories UICN (2001)	CR	EN	VU	NT	LC	DD	Total
Aus	15	39	45	32	10	25	166
Total de espècies	15	39	45	32	10	25	166

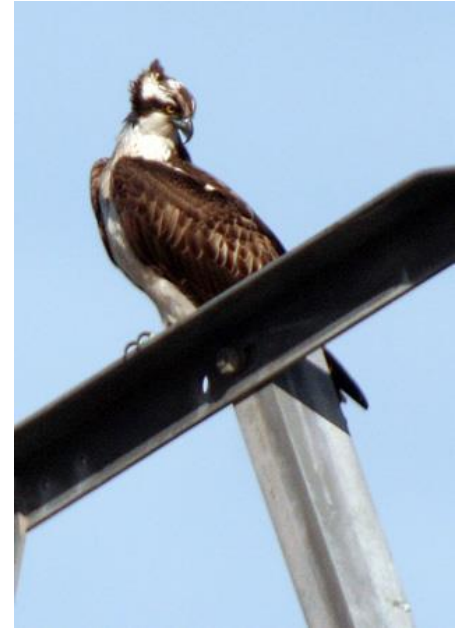
CR:

Pardela balear	Torillo
Avetoro	Focha moruna
Ánsar campestre	Zarapito fino
Tarro canelo	Arao común
Cerceta pardilla	Terrera marismeña en Canarias
Porrón pardo	Alcaudón chico
Alimoche canario	Pinzón del Teide
Águila pescadora	

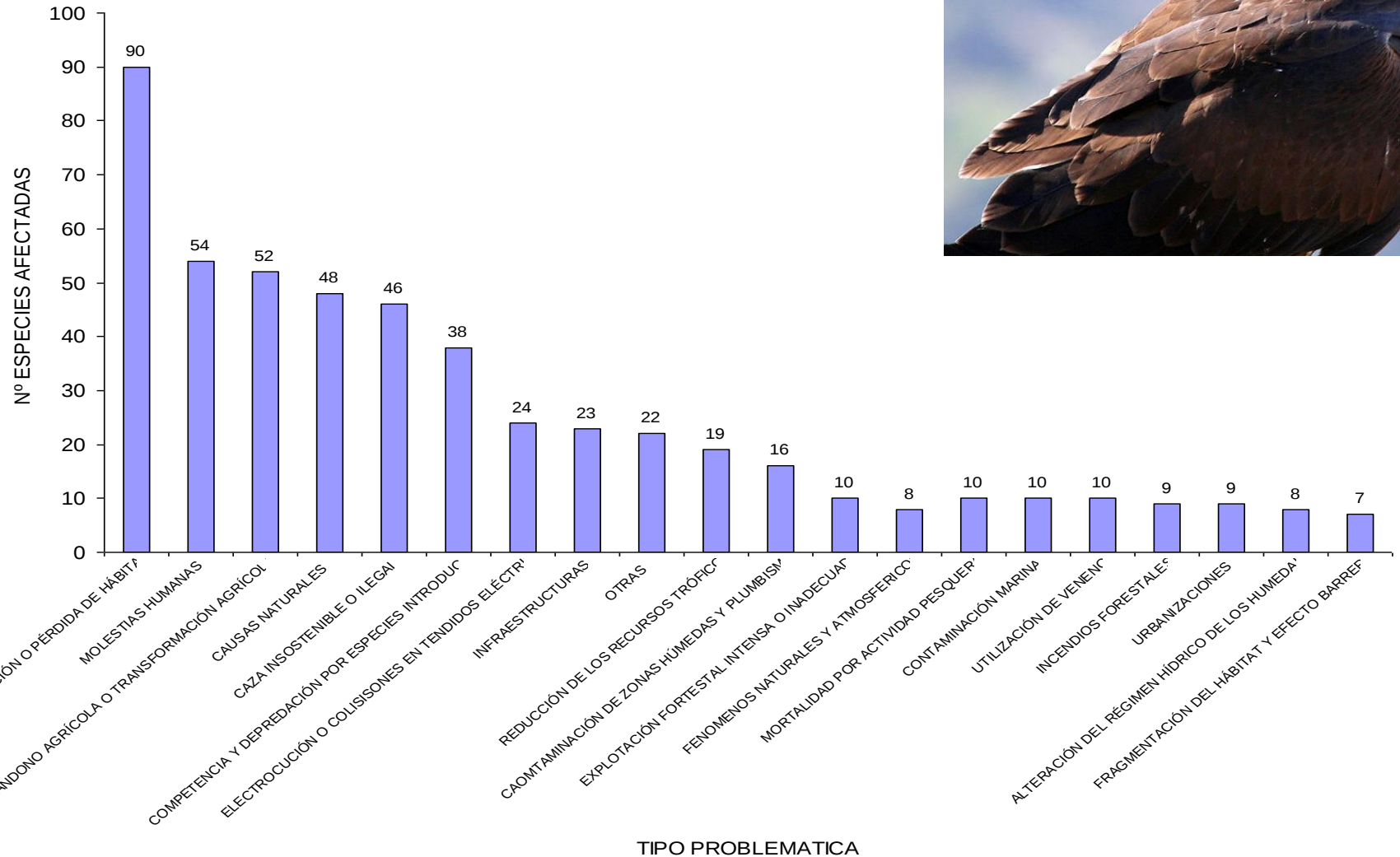


PROBLEMÀTICA. Causes més importants en aus

- Destrucció o pèrdua d'hàbitat.
- Molèsties humanes en zones de criatura.
- Abandó agrícola i intensificació agrícola i ramadera.
- Causes naturals (competència interespecífica, predació natural).
- Caça insostenible o il·legal (tirs, xarxes, ceps, verí, lliga).
- Persecució directa (cas de grans rapinyaires)
- Competència i depredació per espècies introduïdes.
- Electrocutió o col·lisió en esteses elèctriques i infraestructures.
- Mortalitat important en col·lisions amb torres eòliques



FAUNA AMENAZADA. AVES. PROBLEMÁTICA



Mesures de conservació en aus



- Evitar l'alteració i transformació de l'hàbitat (zones humides, estepàries i de muntanya cas de les rapinyaires)
- Declaració d'espais protegits, tant zones de criatura, hivernada i dispersió.
- Recuperació de zones històriques de criatura.
- Evitar la caça massiva en els passos migratoris (paranys, xarxes abatibles, posats de muntanya i zones aquàtiques,...).
- Regulació de les activitats de coloms esportius (àguila perdiuera)
- Planes de recuperació d'espècies presa (àguila imperial, àguila perdiuera), gestió cinegètica.
- Aïllaments de les esteses elèctriques i eliminació dels problemàtics.
- Disminuir les molèsties humanes en èpoques de cria (rutes d'escalada, rutes excursionistes, fotògrafs de la naturalesa, ..).
- Regular els esports de muntanya a motor (Skuats, 4x4)
- Programes d'investigació, conservació i Educació Ambiental.



CONCLUSIONS

- Considerem que el principal problema de tota la fauna amenaçada radica en l'alteració i destrucció de l'hàbitat, el que ha provocat la reducció, fragmentació i aïllament continu de les poblacions, augmentant la probabilitat d'extinció en estat silvestre.
- Segons que categoria UICN es troba, així les espècies catalogades com "CR" la probabilitat d'extinció, almenys el 50% dintre de 10 anys o tres generacions, les "EN" almenys 20% dintre de 20 anys o cinc generacions i les "VU" almenys 10% dintre de 100 anys.
- Esperem que aquestes probabilitats mai arriben a ser realitat i entre tots, puguem invertir la tendència actual basant-nos en els paràmetres:
- **“INVESTIGACIÓ, CONSERVACIÓ, EDUCACIÓ i SENSIBILITZACIÓ”**
- Val la pena apostar per això. **GRÀCIES**

